

ORSZÁG

VILÁG

GELLER ÖDÖN
társadalmi, művészeti és irodalmi
BCU Cluj Contribution Library Cluj

1988. XI. 1. — XXVII. évf., 21. sz.

SCHUTZ
POSTO
MAGYÁRUHAZA

SZENZÁCIÓ

Megváltozott az állami osztálysorsjáték tervezete

Az új terv szerint:

20 nyeremény á **1,000.000** lei
az I. osztályban

4	nyeremény á	6,000.000	lei
74	„ „	200.000	„
598	„ „	100.000	„

63.32 % a nyerő számok

I. osztály húzása 1938 november 15

Loteria de Stat

Kegyetlenség végig az egész vonalon

Valamikor a büntetőjog a kegyetlenséget önálló bűncselekménynek tekintette, üldözte és büntette. Nemcsak nálunk, minden civilizált országban.

Ma csak sulyosbító körülmény a kegyetlenség.

Ha valaki a bünt, amit eikövet, szokatlanul kegyetlen és embertelen formában követi el, akkor a büntetése valamivel szigorubb, keményebb lesz, — ennyit jelent ma, hogy a kegyetlenség is megtorlandó.

Azelőtt máskép volt. Akkor a kegyetlenséget magáért a kegyetlenségért üldözték. Akkor is, ha nem volt semmiféle büntetendő cselekménnyel kapcsolatos.

Ha a feleségét valaki hűtlenségen kapta és megölte, rendszerint felmentették a gyilkosság büntette alól. Ha azonban embertelenül kegyetlen módon hajtotta végre a megtorlást, akkor a kegyetlenségért elítélték és alaposan megbüntették.

Még az is büntetendő cselekmény volt, ha valaki a jogait kegyetlenül gyakorolta vagy a követeléseit kegyetlenül hajtotta be. Szóval az embertelenség, a rosszindulat, a kegyetlenség maga is büntetendő cselekmény volt . . .

A világháború kitörésekor meggyőzték a német jogász — ha jól emlékszem, Liszt Ferencnek hívták, mint a nagy magyar zenész — egy röpiratot irt, amelyben reklamáta ezt a régen elfelejtett, divatját mult törvényt. Azt kívánta, hogy állítsák vissza régi jogaiba. Keltsék ujra életre, mert szükség lesz rá.

Az öreg jogász próféta lélekkel megérezte, hogy a világháboruban, de még inkább a világháború után a kegyetlenség lesz urrá a világon . . .

És csakugyan, a kegyetlenség lett urrá az egész világon. Nincs ellene törvény . . .

Az ember, ha körülnéz a világon, nem lát egyebet, csak kegyetlenséget, brutális embertelenséget.

Tele van a levegő a szivtelenség és kegyetlenség baktériumaival.

Összedarabolt holttestekkel van teleszórva az egész világ bűnkrónikája. Mikor volt ennyi tömeggyilkosság, ilyen sok gonosz családirtás?

Mikor hallottunk olyan megdöbbenő kegyetlenséggel végrehajtott gyermekgyilkosságról, mint amilyent elkövetett Corpaş Gligor zarándi váltóőr és felesége, akik nyolcéves fiukat vasvillával halálra szurkálták?

Máskor megbicskálták egymást az emberek, ma markolatig döfik egymásba a kést. A sétapálcát a gummibot váltotta fel. Ha holttestet találnak az erdőn, mindeniken tiz—husz

tágas kapu, amelyen az élet kivonulhatott. Miféle pokoli agyban foganhatott meg a gondolat, apát és anyát gyermekei szemeláttára egy bukoviniai kis faluban szörnyüségessé kinok közt halálra marcangolni?

Kegyetlenség, szivtelenség lépten-nyomon s olyan kérge-sekké váltak lassan a szivek, hogy közönyösen, netán mosolyogva tudunk elhaladni nyomor, kétségbeesés, inség és szenvedés mellett. Mi az ma embereket kilökni a lakásból, hivatalból, megélhetésből? Ki érez könnyörületet az összeroskadóval szemben? A felmondóleveleket olyan könnyű kézzel írják, mint a meghívókat szerelmes találkozóra . . .

Nemcsak másokkal, önmagával is kegyetlen a vadálattá vált ember.

Apró tévedéseket, könnyelmű félrelépéseket irgalmatlan halállal büntet. Amiért jog és igazság szerint csak megkettőzött munka, élvezetekről és vigalmakról való lemondás járna megtorláskép, irgalmatlanul kimondja a halálos büntetést önmagára és kegyetlenül végrehajtja.

Mit jelent a temérdek öngyilkosság és családirtás?

Kegyetlen önitéletet és kegyetlen végrehajtó hóhért! . . .

A hatalom, az igazság, jólét és a bőség is kegyetlen és szivtelen. Ki kérdi, hogy összeroskadsz-e alatta, amikor rád mérnek a terhet? Állampénztár, vasut, villany büszke feleslegeket mutat ki, de eszébe se jut, hogy rajtad segítsen, aki a nélkülözhetetlenedből hordod össze az ő feleslegét? Akár évtizedekig is fizetheted pontosan és lelkiismeretesen a telefonodat, ha csak egy napot is késelel a fizetéssel, mindjárt kikapcsolják az apparátust.

Könyörtelenség és kegyetlenség minden vonalon.

Mindenki „feszítsd meg!”-et kiált!

Keresel, kutatsz a multban, jelenben és jövőben s mindenütt bünt szaglászol és bünöző szándékot. És mindenkire pallózt követelsz és fegyházat, aki botlott vagy vétkezett. A meg nem bocsátó igazságkeresés is kegyetlenség bizonyos értelemben . . .

Ne tagadjuk, kegyetlenek vagyunk valamennyien! Egyszerű csevegéseink is tele vannak erőszakos, irgalmat nem ismerő kegyetlenségekkel. Szivtelenül és kegyetlenül ítélkezünk polgármesterről, primadonnáról, a konkurenciáról, orvosunkról, aki a honoráriumát kéri, papunkról, aki kemény igazságokat mond a szószékről. Kiméletlen bírálatot mondunk elevenek és holtak felett. Erőszakos és kegyetlen a beszédünk, az ítélkezésünk, a kritikánk, a politikánk, a meggyőződésünk.

Semmi irgalmat nem ismerünk azokkal szemben, akik más utakat tartanak igaz utaknak, más szót igaz szónak, más cselekedet jó cselekedetnek.

Kegyetlenség a hurrázó és vidám élet, amikor tömegek nyomorognak és kegyetlenség a nélkülözés és éhség, amikor a

napos oldalon dőzsölnek és jólétben usznak. Minden kegyetlenség, amit cselekszünk, és minden kegyetlenség, amit elmulasztunk. Kegyetlenség az életünk másokkal szemben és kegyetlenség az elmulásunk önmagunkkal szemben.

Mégis csak jó, hogy nem büntetik külön a kegyetlenséget, mint emberi gonoszsgot! . . .

MINDSZENTEK

Mikor az esztendőnek ezen az egyetlen napján az élők egész világa felkerekedik, hogy látogatást tegyen halottak birodalmában, akkor nemcsak a kegyelet és emlékezés vezeti az emberek millióit a temetőbe, hanem — bizonyára — az önmaguk megbecsülése is. Nem önzés, nem félelem és nem az a reménység, hogy egykoron az ő sirjuk felett is kigyujtják mások az emlékezés mindszenti lángjait, mit ahogy ők most lángokat gyujtanak a sirokon, az, amit itt az emberiség megbecsülésének mondunk az emlékező kegyeletben, az valóban nem több és nem kevesebb, mint az Életnek a Halálban való megbecsülése. Mert azok a sirok, az a milliárdnyi sirhant, mely ott domborul szerte a világ temetőiben, sokkal elevebb erővel hangoztatja az Élet örökkévalóságát, mint maga a véges emberi lét.

Itt, ebben az öröknyugalmu birodalomban tanulja meg ismét és ismét az ember, hogy részese a halhatatlanságnak, annak a halhatatlanságnak, mely az élők világa köré sirhalmok végtelen hegláncát emeli az idők kezdete óta és fogja emelni a végső ítéletig. És amikor Mindszentek napján e végtelen heglánc felett kigyulnak a lángok, mint az örökkévalóság tábortüzei, akkor az ember voltaképen az Élet egyre megújuló diadalát ünnepli az elmulás felett. Mert ha születésünk előtt voltak már sirok és lesznek halálunk után is, akkor egész életünk forrása és deltája a temető és minden emberi élet úgy olvad bele az isteni öröklétbe, mint a folyamba a vízcseppek. A halottaknak kegyeletet és emlékezést, az élőknek az örök élet megbecsülését jelenti a Mindszentek ünnepe, mikor az élet zaja úgy tölti be a temetőket, mint ahogy a halottak emléke mindig betölti az élők világát öröktől örökig.

Tegye szavá szerkesztő út! . . .

Az alábbi sorokat a munkakamara és munkaügyi felügyelőség figyelmébe ajánljuk, mert ez a két intézmény hivatott arra, hogy a munkacserét, a kisemberek egyetlen tőkéjének lelkiismeretlen kiaknázását megakadályozza. Új „**munkarendszerről**” van ugyanis szó, új rendszerről, amelynek alapján bizonyos aradi vállalatok

bevezették az ingyen munkaerő találmányát.

Munkások, kisemberek körében egyre süröbben felhangzó panaszként emlegetik, hogy néhány aradi korszövede rendszeresítette a próbaidőre ingyenes alkalmazást. A jelentkező kezdő munkásokat, különösen fiatal munkásokat ingyen dolgoztatják, néha hetekig és a próbaidő lejártá után egyszerűen szélnek eresztik a szerencsétlen teremteseket, akik „alkalmaztatásuk” idején alapos munkát végeznek és mindent elkövetnek, hogy munkaadóik megelégedését kiváltsák. Igyekezettük azonban hiábavoló, mert a legfőbb feltételnek nem tudnak megfelní, képtelenek in-

gyen dolgozni.

Vannak azután a **próba-idősök** között olyanok is, akiknek szerencséje volt és megengedik számára, hogy tovább dolgozzék. Azonban azon a címen, hogy kezdő munkásról van szó, mindössze a minimális fizetést adják számukra, olyan kétségbeesítően csekély éhbért, amiért lehetlenség dolgozni.

Romániában olyan munkavédelmi törvények vannak alkalmazásban, amelyekre fejlettebb iparral rendelkező nyugati országok is büszkék lehetnek. Ezeket a törvényeket minden vonalon alkalmazzák is, amikor az illetékes hatóságok ellenőrzési jogot gyakorolnak. Lehetetlen tehát, hogy a munkaügyi felügyelőség és a munkakamara tudta nélkül folyhassék tovább a lelkiismeretlen kufárkodás az „**ingyen munkaerővel**” és itt lenne az ideje, hogy az erre hivatott hatóságok kellő eréllyel lépjenek fel a „**próba-idős**” alkalmaztatás és az ehhez hasonló fondorlatok megszüntetése érdekében.

Vegyen szerencsés

Goldschmidt

sorsjegyet

Köszönöm asszonyom

hogy eljött hozzám, bocsásson meg, hogy hívtam. Tudja, ez egy olyan kisváros, hamar híre jár, ha valaki idegen tartózkodik itt és azt is megtudtam, hogy valamelyik nap már utazni készül. Talán most gondolkozik, hogy mit akarok, panaszt, segítséget vagy vigaszt. Egyiket sem. Én szeretnék adni valamit, küldeni valamit azoknak, akik még itt maradnak, akik még hasznát vehetik annak, aminek én már nem.

Biztosan tudja, hogy beteg vagyok és azt is, hogy meg fogok halni. Ne szóljon kérem és ne tiltakozzon. Tudom, mielőtt bejött, figyelmeztették, kit talál itt. És Ön, mint minden más ember is feltette magában, nem mutatja, hogy sajnál. Vidám lesz és biztosítani fog arról, majd meggyógyulok hamarosan, hiszen ma az orvosi tudomány olyan fokon áll, hogy az én betegségem teljesen gyógyítható.

Ismétlem, tudom, hogy meghalok. Talán két, talán három hónap múlva, de ezt már olyan rég tudom, hogy ilyen nyugodtan tudok róla beszélni. Már sirtam, már szomorkodtam, már zúgolódtam, talán átkozódtam is. Talán irigykedtem másokra, talán megkérdeztem az Istent százszor is, hogy miért pont én és miért ilyen korán.

Látja asszonyom, huszonnégy éves vagyok, fiatal, talán szép is, a szemem megnőtt, az arcom pihent, hiszen hosszú hónapok óta pihenek, fekszem. Szép piros foltocskák vannak rajta és a hajam teketen csillog. Tudom. Mondták nekem, tükröm is van.

Ez mind a múlté. A szépségem, a könnyeim, a panaszaim. A jelenem ez a szoba, szemben az ablak, azon túl a lombos fák, mögöttük az a hegycsucs. Látja, odaát kis faház látszik a hegyoldalban, körülötte szénakazlak. Reggel korán megmozdul az élet, kisgyerekek szaladgálnak, ha süt a nap, szekér gördül le, munka folyik és csend van. Ha esik a hó, néha beburkoit emberek matatnak ide-oda.

Na mind másról beszélek. Hogy miért hívtam? Nézzé asszonyom, én nem tudtam, hogy ez így lesz, azt hittem, hogy majd én is kiszórakozom magam, azután én is megszeretek valakit, lesznek gyermekeim, nevelem őket, tanítom őket, járok az emberek közé, segíték rajtuk, jó leszek hozzájuk. Szóval elkövetek valamit, amiért tulajdonképpen kaptam az életet. Mert ugye azt nem azért kapjuk, hogy ne csináljunk vele semmit. Kár hogy mindent későbbre hagytam és most visszanezve látom, nem tettem semmit. Látja, ezt szeretném jóvátenni. Szeretném, ha elmondaná mindenkinek, hogy valahol él még egy leány, aki mindenbe belenyugodva, határtalan semmittevésbe élvezi az életet. Ami volt, ami ittmarad, de ami egy kissé még az övé is. Mondja meg, amerre

jár, azoknak az embereknek, akik nincsenek halálra ítélve, akik még nem tudnak róla, hogy szép az élet.

A napsütés, a melegség, a párák a levegőben, az illatok, a szél mozdulása. Szép a mosoly, a könny. Szép az, ahogy egy bokor megrezdül. Hogy járn tud az ember és mozogni. Érezni. Nézni, hajolni, fogni. Oly szép egy felhő. A hegyoldal, a síkság, a ház. A füst, a gyermek, a kacaj, a csók. Egy kézsimitás, egy sóhaj, egy legyintés, a víz ahogy folyik, ahogy áll. A jég. A hó, a színek, a csillagok, a lámpafény. Egy hajszál, egy ... minden, minden, ami az életben van, oly szép, oly csoda csodaszép. Hogy milyen jó lenni. Élni. Akár egyszerűen, dolgozva, nehezen, de élni. Vagy gazdagon, vagy könnyen, vagy zajosan, de élni.

Hogy szeretnék még egyszer végigmenni az uton, megfogni egy ágat, a port a földről, megcsókolni egy kisgyermeket. És dolgozni. Bármit. Nehezet, könnyüt, szépet, csunyát. Ásni, varrni, furni, vágni, irni, menni, lenni — élni, élni.

Mondja meg mindenkinek, hogy használják ki ezt az egyetlen életet, ami nincs többé soha ebben a formájában. Örüljenek neki, akár a fájdalmat nyújtja, akár a könnyet. Élet az akkor is. Én tudom, én, aki itt fekszem és aki tudom, hogy már nekem nincs sokáig. I

Itt fekszem és lecsukott szemmel látom, hogy a nagy semmiben forog lassan, nyugodtan — a föld. Az oldalán házak tapadnak kicsik, nagyok, hegyek, vizek. Paloták, kunyhók és körülöttük, bennük életek vannak. Én most itt fekszem. Valahol megy egy vonat, tele utassal, harmadosztályosokkal, másod és elsőosztályosokkal. Utaznak üzleti ügyekben, pihenni, nézni, tárgyalni, versenyezni, fellépni, szórakozni. Szeretni, ölni, válni — élni. Valahol esküsznek, valahol szüretelnek, itt tél van, amott hordják a babonát. Valahol munkások dolgoznak, máshol temetnek, jajgatnak, Itt süt a nap, ott halálra ítélnék valakit. Valahol filmet pergetnek, valahol a földben kutatnak. És a föld forog, mozog, él és én csukott szemmel figyelem ezt. Ez az én életem.

Szeretnék felmenni egy magas hegycsucsra, ahonnan mindenki meghallja a hangomat és szeretném szétkiáltani olyan nyelven, hogy mindenki értse, hogy szeressék az életet az emberek, csak egyszer van és oly hamar elmúlik. Becsüljék meg Isten eme ajándékát, melyet nem céltalanul adott. Használják ki, de ne egymás ártalmára. Oly mindegy kié a ház, kié a föld. Oly mindegy, mily nyelven szólunk egymáshoz, oly mindegy, hogy gondterhelt az élet vagy nem, élet az, egyetlen, megbecsülhetetlen. Szeretném megmondani, hogy ne bántsák egymást, szeressék egymást, hisz mind egyformán érző, szerető, szenvedő emberek ők. Egyiknek úgy fáj a fájdalom, mint a másiknak. Az élethez mindnek egyformán joga van, Isten adta, csak Istené az elvevés joga. Miért bántják egymást? Miért zúgolódnak? Miért nem kacagnak. örökké a boldogságtól, ha vannak, látnak, élnek és

nem csak ma, holnap is és sokáig még, nem csak néhány hónapig...

Bocsásson meg, ugylátszik még maradt egy kis könyvem és az most kicsordult. De látja ez is most milyen szép, hogy kigördül a szememből, végigcsorog az arcomon, az államon, lehull, látja asszonyom és én, hogy sajnálom ezt is itthagyni.

Én nem tudom, megért-e, hogy miért hívtam, megért-e, hogy mit akartam elmondani. Én csak egy egyszerű ember vagyok és annyi szépet gondolok, de nem tudom úgy kifejezni. Talán nincsenek olyan szavak, amivel a gondolataimat tolmácsolni tudnám. Pedig úgy szeretném, ha ezzel, amit én elmondtam, amire én csak most, a halálomhoz közel jöttem rá, valakinek hasznára lehetnék. Ha volna csak egy valaki, aki megérti, megérzi, hogy mit akarok mondani. Hogy szeressék egymást, hogy éljenek békében, megbocsátásban, az élet minden mozzanatában gyönyörködve, vagy ha jaj is van és panasz, de éljenek, mert élni, lenni olyan szép és olyan rövid ideig tart.

Köszönöm asszonyom, hogy végighallgatott. Talán meg is értett és meg is teszi, amire kértem. És most menjen el. Már sötétedik, már nem látom a hegyoldali házat, csak a kis fényeket, amik benne kigyulnak és úgy elképzelem, hogy tesz-vesz benne egy asszony, talán asztalt terít, megeteti a gyermeket, lefekteti és beszélget valakivel, amíg késő lesz.

Én innen figyelem, azután lecsukom a szemem és ismét látom, hallom, ahogy valahol szól egy rádió, valahol zakatol egy vonat, emberek járnak... élnek...

Ardeal legfrisebb hireit közli az

52 éves

ARADI KÖZLÖNY

Fizessen elő az

ARADI-KÖZLÖNY-re

Hirdessen az

ARADI-KÖZLÖNY-ben

Ha az emberek manapság egy karakterre bukkannak, azt mondják, hogy különre akadtak.

*

Az az igazi humor, amely megneveteti a világot anélkül, hogy nevetségessé tenné.

*

Két orvos csak oly lassan tud gyógyítani, mint egy és oly hamar tud más világra küldeni egy is, mint kettő.

*

A komolyság a szerencse utmutatója. A vidámság a szerencse maga.

Egy öreg színházi róka levele a szerkesztőhöz

Az alábbi sorokat egy aradi színházlátogató, a magyar színjátszás őszinte, sőt aggódó barátja írja önhöz, mert úgy érzi: hangot kell adnia bizonyos szempontoknak. Igen, bizonyos szempontokról lesz szó az alábbiakban, olyan szempontokról, amelyeknek több közük van a magyar színjátszás jövőjéhez, mint az örökké kiméleteskedő, álszent agyontámogatásnak. Az őszinte bírálat hangján kívánok hozzászólni az aradi magyar színtársulat idény-nyitásához és, hogy ebbe a bírálatba keserű hang is vegyül, nem a bíráló hibája, sőt...

Ott voltam a társulat mindkét megnyitó előadásán. Amikor a prózai együttes mutatkozott be és amikor az operett társulat lépett a közönség elé. A prózai társulat jót, élvezhető színjátszást nyújtott. Meg kell állapítanunk, hogy érdemes volt elmennünk magunknak is és mindazoknak, akik zsufolásig megtöltötték a színház nézőterét. Az együttes komoly munkát produkált s ha néhány apróbb hibát lefaragtak, az aradi igényeknek teljesen megfelelő, csaknem kifogástalan prózai előadásokra van kilátás.

Különösen a prózai együttes férfi színészei érdemelnek elismerést. **Jávor Alfréd** és **Horváth László** nem új jövevények ebben a városban és a bemutatkozó előadáson ismét bizonyosságot tettek arról, hogy igazán jó színészek.

Kovács György, a társulat új tagja, jómegjelenésű, talentumos színész. Örömmel állapíthattuk meg, hogy komoly értéket reprezentál a színpadon.

A női szereplőkről kevesebb elismeréssel kell nyilatkoznunk. Tagadhatatlan, hogy **Harmath Jolán** jó volt a „**Kék rókában**“, de voltak, akik többet vártak a prózai együttes női főszereplőjétől. A második női szereplő **Temesvári Gitta** dicséretreméltó igyekezettel törekedett lépést tartani a kettel.

Külön elismerés a szép színpadért, a kellemes impreszióért, amelyet a jólberendezett szoba, az illuziókeltes eddig annyira hiányolt kellékei keltettek. Hinni sem merjük, hogy a komoly társadalmi drámák színpadáról eltűnt a félábrában álló huncut gólyamadár, amelynek fülébe ámor sikamlós történetkéket sugdos, hogy eltűnt a már aggastyánkort megért Prometheus, akinek mellét satnya kőszáli sas, vagy valami ehhez hasonló madár marcangolja. Félve kérdezzük, hogy vajjon végleg eltűntek ezek a kisértetiesen visszatérő jelenségek? És eltűnt, végleg eltűnt a kilincsnélküli, szörnyű ajtóutánzatok hangulatrontó „varázsa“? Nem fenyeget a színpadok összeomlásával, ha a hős, vagy a felbőszült apa kirohanva, bevágja maga mögött az ajtót? Lehetséges, hogy mindezek megszűnnek és végre rendes, a szemnek ked-

ves diszletek vonulnak be az aradi szinpadra?

Mindezek után pedig rátérhetünk a második bemutatkozásra, az operettegyüttes „vizsgaelőadására“. Rossz előadás volt. Olyan előadás, amellyel nemcsak bemutatkozni, de bucsuzni sem lenne szabad olyan igazgatónak, aki számít a közönség támogatására. A színház érdekében mellőzöm a részleteket.

Pedig Arad közönsége kitett magáért. Ez alkalommal is telt ház előtt játszottak a színészek. Mindössze a tapsok maradtak el. A lényegi hibákhoz hozzájárult, hogy az igazgatóság olyan énekes darabbal „nyitott“, amelynek kiválasztása éppenséggel nem volt szerencsés. Ellenkezőleg . . .

Ismerjük a mentséget: „**nincs utánpótlás**“. Tudjuk, hogy jó együttes összeállítása komoly nehézségekbe ütközik Erdélyben. Ezt hajlandók is vagyunk bizonyos mértékben mentségnek elfogadni. De vannak esetek, amikor a hiba minden mentségen felül mutatkozik.

Még nem késő. A mutatkozó hibákat még mindig orvosolni lehet. Ha nem is kifogástalanul, de minden esetre úgy, hogy ilyen előadás ne ismétlődjék meg újra. Mert ez csak elszoktatja a közönséget a színháztól még akkor is, ha a prózai együttes kitünő és ha a magyar közönség ténylegesen hajlandó is támogatni a magyar színjátszást.

Betegh Bébi könyvet irt a színészszerелеmről

Feltünéskeltő, kétségtelenül képzelt romantika világának érdekes könyvujdonság lát légkörében íródott, hanem napvilágot rövidesen Aradon, minden — kétségtelen — ro- ahol **Betegh Bébi**, az aradi mantikájával, egész érzésvi- színház éveken keresztül volt lágával az életet adja, még- művésznője most rendezí sajto pedig nem úgy, ahogyan a re- alá nemrégiben írott könyvét tusálásra, szépítésre, vagy

Színésznőszerелеmről

szól a könyv, a színésznő életéről úgy, ahogyan az nem a szinpadon, hanem a való életben lejátszódik.

Sokat irtak már a színház világaról, sokan lestek be a kulisszák mögé a színházi kiskapun keresztül, de a színész életét, sorsát, világát senki sem ismeri és nem is ismerheti úgy, mint maga a színész, a főszereplő.

Betegh Bébi könyve nem a dő könyvnek ígérkezik.

karakterizálásra mindenkor hajlamos író teszi, hanem, amint azt a színésznő látta, érezte, átélte.

Azok, akik ismerik a művésznőt s akiket érdekel egy színésznő élete, ami itt játszott le ugyszólván előttünk és amit mégsem ismertünk, jogos érdeklődéssel várják a könyv megjelenését, mert nemcsak szórakoztató olvasmány, de érdekes részletekben bővelke-

Bártságas aacokat kéünk! . . .

(Temesvár.) Azt tartja a közmondás, hogy akinek az Isten hivatalt ad, annak eszet is ad hozzá. Hát, hogy eszet ad, az lehet, de szívet, azt már nem mindig. Az is igaz viszont, hogy a mai szomorú világban sok embernek hivatalt se ad. De hát most az a kérdés, hogy hogyan sáfárkodik vele az, akinek mégis csak jutott hivatal?

A gyanutlan ügyfél belép a hivatalba, illedelmesen köszön:

— Jó napot kívánok.

Feleletképen nem hallik se szó, se hang. Az ügyfél körülnéz. Lát különböző felírásokat, de a tájékozatlan ember nem érti. Találomra odamegy az egyik íróasztalhoz, ahol a legtöbb ember áll és vár szépen a sorára. Végre-végre, már csak kettő van előtte, abban a pillanatban felugrik a hivatalnok, leteszi a szemüvegét és mulaszthatatlan kötelesség címén távozik. A felek várnak, a tömeg szaporodik, hiába.

Negyedóra mulva ismét megjelenik íróasztalánál a hivatalnok, emberünk előbbre lép. A hivatalnok idegesen förmed rá:

— Nincs szeme, nem tud olvasni? Ez nem ide szól.

— Hát merre menjek, kérem? — hebegi zavartan a megszegyenített ügyfél — azt hittem, hogy ide szól az írás.

— Ne tartsa fel a többieket, nem ide szól — mondja olyan ellentmondást nem tűrő, királyi méltósággal a tisztviselő, mintha ő sohasem kerülhetne abba a helyzetbe, hogy hivatali utvesztőben eltévedjen. Pedig milyen egyszerű, milyen szürke, milyen alázatos a másokkal pasáskodó hivatalnok szigorú főnöke vagy kardos felesége előtt. Sok ember azonban úgy van, hogy a hatalom megszedíti. Mámoros lesz tőle. Tökrészegre issza magát hatáskörének fontosságával. Nem arra gondol, hogy hozzá hasonló, robotoló, kinlódó, vergődő embertársa áll előtte, hanem annyira beleszokott az aktákba, hogy az eleven embert is csak aktának, számnak tekinti.

Bürokrata! Lefordíthatatlan szó. De ha mégis lefordítanám, szívnélküli gépembernek neveznem.

Paragrafus, szám, ügyirat, ezekre a srófokra jár a gondolatvilága. Igaz ugyan, hogy az utóbbi években meg kellett tanulnia: — Mit eszünk holnap? Hogyan osszam be a fizetésemet, hogy a félhónapon túl is tartson? Miből talpaltassam meg a cipőmet? És hasonló hangzatos varázsigéket. Az is igaz, hogy e bűvös szavak nem nagyon alkalmasak a mások iránti megértés fokozására. De éppen ebben van a különbség a kinevezett és a hivatásos tisztviselő között.

Akit a hivatás szólított pályájára, az rongyos ruhában, éhesen, fázva is elsőnek a szolgálatot tekinti, nemcsak

a hivatalfőnökök és akták, de a hivatalba kényszerült, ügyes-bajos emberek készsége, türelmes, előzékeny kiszolgálását is, hiszen azért fizetik.

Viszont az állam hivatása, hogy tisztviselői ne gondterhelten, nélkülözve teljesítsék hivatalbeli kötelezettségüket!

Befejezett tény

a város vezetősége kihasználja temetkezési monopóljogát

Aradváros vezetősége döntőjelentőségű elhatározást valósít meg: keresztülviszi a városi temetkezési szolgálat megszervezését és ezzel nemcsak a polgárság közössége számára biztosít olyan jelentős jövedelmet, amelyet a köz szolgálatában mindenki számára kitünően hasznosíthat, de lehetetlen rendszert szüntet meg.

Aradon nem szipolyozzák ki ezentul a gyászbaorult családokat, nem élnek vissza emberek mélységes fájdalomával, hanem szakszerű és korrekt vezetés mellett működő városi üzem gondoskodik majd a temetkezések zökkenésmentes, kifogástalan rendezéséről.

Amiről legutóbb az Ország-Világ, mint kialakulóban lévő tervről számolt be, az ma már a teljesedés útján lévő megvalósítás. Bejan Romulus dr. polgármester, aki a város ügyeinek átszervezésénél nagy szakértelemről és rátermettségről tett tanubizonyságot, kialakult, részletes tervvel állott a közönség nyilvánossága elé, amikor a napokban bejelentette, hogy

megkezdődött a város temetkezési monopóljogának érvényesítése és hogy már december elsejével elhatározó, döntő esemény következik be ezen a téren.

Lapunk munkatársa előtt a következőket mondotta a polgármester a városi temetkezési szolgálat megszervezéséről:

— A törvényesség keretein belül, a közigazgatási törvényben igen határozott formában körülhatárolt jog alapján intézményesítjük Aradon is a temetkezési monopólium gyakorlati hasznosítását. Ez a vállalkozás megérdemli, hogy alaposan foglalkozzunk kihasználásával, mert ez nemcsak a város pénztárának érdekét jelenti — ami végeredményében szintén a polgárság javát szolgálja, — de következményeiben kihatással lesz arra a bánásmódra is, amelyben a gyászoló családok részesülnek. Ebben a városban többet nem használják ki senki halálát sem, nem kezelik üzletszerűen mások legnagyobb fájdalmát, nem tőkésítik a halált. Szabott árak alapján, pontosan meghatározott feltételek mellett intézi majd el a városi temetkezési szolgálat a gyász-

szertartásokat és egészen bizonyos, hogy közmegelegedésre váltjuk majd le a magánvállalatokat. Aki egyszerű temetést akar, az egyszerű gyászszertartást és temetési velejárokot kap, aki diszes temetést akar rendeztetni, ennek megfelelően teljesítik igényeit. De egyik esetben sem lehet szó kiszípolozásról, minden esetben a méltányosság elve érvényesül. Az egyszerű temetések rendezése is kifogástalanul kell történjék és a városvezetőség tekintélye biztosíték is arra, hogy ez valóban így is lesz majd. Már december elsejével olyan esemény történik ebben az ügyben, hogy azzal a városi temetkezési szolgálat megszervezése megkezdettnek tekinthető. Sok huzavonára pedig nincs szükség, a kezdetet a teljes megvalósítás követi a legrövidebb időn belül.

Arra, az érdekeltek részéről a városi temetkezési szolgálat megszervezése során hangoztatott kifogásra, hogy a városnak nem szabadna megbénítania a magánvállalkozást és nem lenne szabad magánvállalatok munkakörét kisajátítania, a következőket mondotta a polgármester:

— Nem a magánvállalkozásról, hanem csupán néhány ember kereseti lehetőségéről van szó. Az, hogy a temetések miképpen bonyolódnak le, hogy a gyászt nem használják fel meg nem engedett nyereszkesedésre, közérdek. A közönségnek legalább annyi haszna van abból, ha a város pénztára jut jövedelmi forráshoz, mintha egyesek teszik zsebre a kasszát. Még egyszer hangsúlyozni kívánom, hogy a városi temetkezési szolgálat fő irányelve a méltányosság és a való helyzetnek megfelelő elintézési mód lesz s gondosan ügyelni kívánunk arra, hogy szó se lehessen úzérkedésről, vagy túlméretezett haszonélvezetről. Hozzáfűzöm még mindehhez, hogy a város elhatározásának megmásítása, vagy ugynevezett szerzett jogok érvényesítése reménytelen kísérletezés, mert csak törvényadta jogainkat alkalmazzuk. Hisztában voltak a törvényhozók, hogy néhány más hasonlóan közhasznú, illetve jellegű vállalkozással egyetemben, — miért éppen a temetkezési szolgálatot jelölték meg, mint amelynek kihasználására városi monopóljog alkalmazható.

Bejan Romulus dr. terve és nyilatkozata egyként alkalmas arra, hogy megelegedést keltsen Aradváros lakóságának körében.

Ebben a városban hosszú éveken keresztül fényűzést jelentett a temetkezés, alkalmul szolgált arra, hogy a vállalkozók kényre-kegyre kihasználják a gyászoló családokat.

Valóban csak néhány temetkezési vállalkozó fogadja elszomorodva a hirt, amely eddigi busás kereseti lehetőségek eltemetését jelenti. Viszont eleget örvendeztek eddig mások gyászának s most már itt az ideje, hogy vállalkozásukból szerzett tekintélyes vagyonukkal megelegedve visszavonuljanak és átengedjék a terepet a méltányoságnak és a közérdekeik szolgáltató városi temetkezési vállalkozásnak.

Író-akadémia a mellékuczában

Benedek Ur olajügynök volt és jól keresett. Egy szép napon arra ébredt, hogy örökölt. Nem sokat, párezer pengőt mindössze, de az örökség mégis megszédítette. Kétszobás, modern lakást bérelt, csőbutorral és tárgyilagos világitással, azután modern iskolapadokat rendelt az asztalónál. Egyelőre tíz padot, két-két üllőhellyel.

— Ennyi gyereke van uraságodnak? — kérdezte az asztalos fejcsóválva.

— Nem — felelte Benedek. Iskolát nyitok. Akadémiát. Író-akadémiát!

Elkészültek a padok, Benedek a sarokba dobta az ügynöki táskáját és beküldte hirdetését a lapoknak, t. i., hogy „**írókat képez ki, szinpadí film- és közírókat egyaránt, igen jutányos áron, esetleg részletre is.**”

Benedek ügynöki multját a házmesterné beszéli el, a terézvárosi mellékuczái bérházban. Dühös a házmesterné, mert Benedek, aki öt éve lakik a második emeleten, otthagyta a tisztességes ügynöki foglalkozást a bohémizáló irodalom kedvéért.

Az olaj imponál a házmestereknek, mert kell a lámpába, de mire való az irodalom?

— Tessék csak felmenni — mondja az asszony — **de csodálom, hogy nagysád ilyesmibe fekteti a pénzét. Furcsa társaság jár a tanár urhoz.**

— Tanár ur?

— Igen, kiadta a parancsot, hogy ezentul nevezem tanár urnak. Hát szívenességből megteszem, mert dupla kapupénzt ad.

Fent a második emeleten csak úgy ragyog az ajtó a modernségtől, de a csengő nem működik. Idősebb hölgy és fiatal kutya nyitnak ajtót, a kutya csendes, de a hölgy mindjárt érdeklődik:

— Milyen szakra óhajt beiratkozni? Film, szinpad, regény vagy publicisztika?

— Hát még nem tudom.

— Tudniillik én vagyok a Benedek Tanár Ur titkárnője, a Tanár Ur éppen előad. Milyen képzettsége van?

— Csak érettségi.

— Ezt már sokan mondták. Majd meglátjuk a helyesírásnál!

És ezzel betessékel az iskolaterembe, leültet egy padra, szájához emeli az ujját, és azt mondja:

— Pszt! Jól figyeljen, máris sokat tanulhat!

Feszülten figyelek. Nyolcan ülnek a teremben, öt nő és három férfi. Csupa felnőtt iskolagyerek. Később megismerkedtem velük: szelíd tisztviselő az egyik férfi, volt akrobata a másik és állástalan zenész valamint komponista a harmadik. A zeneszerző elmondta, hogy kényszerüségből jár az íróakadémiára. Szép, érzelgős dalocskákat komponált, amelyeknek szövegét a barátja írta. Sajnos, összevesztek egy kétpengős differencián, így kénytelen maga megtanulni a rimezés titkait. Benedek Tanár egyszerű, hatásos rimeket állított össze az ifjú zeneszerző számára, pld. „szeretek, de mégis megvetlek“ vagy „Szeretek, Mariska, most utálalak, bestia“.

— Lasanként mégis csak költőt nevelnek belőlem! — mondja a komponista, reménykedve.

Benedek Tanár szőke, szemüveges és odaadóan magyaráz a táblánál. Mert tábla is van, szabályos fekete iskola-tábla. Közben odaköszön hozzám, és — elég tapintatlanul — a többi tanítvány előtt ugyanezt kérdi, mint a titkárnője:

— Milyen szakot választ?

— Ha lehetséges, szinpadí író szeretnék lenni.

— Megcsináljuk. De a hollywoodi dollárok sem megveendőek! Csak semmi Minderwertigkeitskomplex!

Ezt szépen mondja, látszik, hogy német kisasszonya volt gyermekkorában. Benedek, miközben hollywoodi karierről álmodom, folytatja a tanítást. Visszaadja a házi dolgozatokat a tanítványoknak. A téma elég egyszerű volt: „**Mit látok az uccán**“.

— Ugyebár arra kértem önöket, hölgyeim és uraim — szól a Tanár Ur, hogy írják meg választékosan, szép kifejezésekkel, fantáziával, mit látnak a pesti uccán. Riportot akartam, hölgyeim és uraim. De miről írt Bartos Ur?

(Bartos volt az akrobata.)

— Bartos ur arról írt, hogy szép nőket lát az uccán. Iskolában vagyunk, hölgyeim és uraim, hagyjuk a pikantériákat!

A hallgatóság őszintén fel van háborodva és Bartos elpirul.

A Tanár Ur most a legcsinosabbik nő felé fordul.

— Micike, félttem a tehetségét. Mi lesz a lapjával, hogyan képtelen megtanulni a legelemibb helyesírási szabályokat?

Szomszédom magyarázza, hogy Micike álma: női lapot indítani; „A Lélek“ címen. „Lelket“ Micike vőlegénye finanszírozná, de sajnos, még nem kapták meg a lapengedélyt és Micike egyelőre az írászatalnak ír, meg a vőlegényének, és azt is helyesírási hibákkal.

Utána a filmscenáriumírásról tart előadást Benedek Tanár Ur. Samuel Goldwynt az egyszerűség kedvéért Samnek becézi, és Greta Garbóval is igen jóba lehet, mert egyszerűen Gretának nevezi, ami különben pesti szokás. Azután

fejtegeti, hogy a Happy-end a multé, ne merjen senki happy-
endes filmscenáriumot írni!

— Miért ne? — kérdem.

— Mert ismeretlen szerzőktől csakis egészen eredeti témákat vásárolnak az amerikai gyárok. Például: milliomoslány beleszeret a szegény riporterbe, egymásé lesznek.

Többé nem mertem szólni, mert ennél eredetibb téma nem igen van. Kiderült, hogy Benedek Ur kitünő film-össze-
kötetések felett rendelkezik: a ház első emeletén egy szabó lakik, akinek albérlője statisztál a Hunniában. Ritkán. A sajtóhoz is hasonló kapcsolatok fűzik, de mégis mindenkit rábeszél, hogy menjen újságírói pályára. A tehetség nem fontos, fő a szorgalom. A sajtókamaráról nem igen esik szó ebben a boldog tanteremben...

Végül szindarabot boncolgatnak a tanítványok, egy nagyon ismert magyar író darabját. Jegyzeteket is készítenek a darabról. Benedek szerint nem szégyen a plágium, hiszen Shakespeare is plagizált, és tanulni kell, tanulni!

— Tanár ur — mondtam óra után — költséges a tanulás?

— E esetleg részletre tanítom. Egy hónapig tart a szin-
padi kurzus, két hónap alatt kifizeti. Jó lesz? Most pedig menjen haza és — különös tekintettel a helyesírásra — írja meg élete legszebb élményét.

— Na de Tanár ur — mondom — szabad ilyen indisz-
krétnek lenni?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

EZT IS MEGIRJUK . . .

A város egészségügyi hivatala által alkalmazott rendszabályokkal kapcsolatosan megírtuk, hogy a **Norcoc** néven működő aradi sapkagyár is a kifogásolt vállalatok közé tartozott. Az események regisztrálásához tartozott ez a beszámoló, mint ahogyan az események feljegyzését jelenti most a következő hírünk is. A **Norcoc**-gyár miután felhagyott az indokolatlan és meddő ellenállással, — megvalósította azokat az egészségügyi intézményeket, amelyeknek hiányát **dr. Cotioiu** Romuáld városi főorvos kifogásolta és ezzel eleget tett önmaga, a munkásai és a közönség iránti kötelezettségének.

A gyár igazgatóság: cse-

csemögondozót, három zuhannyal működő, jól berendezett fürdőt és személyzete számára megfelelő étkezőhelyiséget létesített és megadta az emberi élet feltételeinek külső körülményeit.

Megállapíthatjuk, hogy a gyár vezetősége jóindulatúan, a költségek méltányos megállapításával teljesítette kötelességét és ennek megvalósításánál tulment a kényszerű kötelezettség szükreszabott határain.

Mennyivel jobban, eredményesebben működhetnének a társadalom embervédelmi intézményei, ha a jóbelátás minden huza-vona nélkül érvényesülne . . .

Elrendelték a Villy-bár bezárását

Arad éjszakai életének talán egyetlen „nevezetessége“ a Villy-bár. Olyasmi ez ebben a vidéki, álmoséjszakájú városban, mint a párisi „alvilág“ jó üzleti érzékkel megmentett, sőt kitenyészített apacstanyái, ahol szórakozni vágyó idegenek, a hétköznapi élet szürkességéből némi — nem túlságosan vad és mindenkor lecsendesíthető — izgalmak felé vágyakozó unatkozók állítólag jól szórakoznak. Az aradi Villy-bár is amolyan kétesen pislákoló, homályosfényű színecske a sötét aradi éjszakában, de ha őszinték akarunk lenni, megmondhatjuk, hogy ezt a szinfoltot könnyű szívvél nélkülözhetné a város.

Egyébként ez a véleménye dr. Coțioiu Romuald városi főorvosnak is, aki hivatalbalépése óta állandóan hadilábon áll ezzel a „bárral“, ahol romantikán és hasonló szempontokon felülálló, a köz érdekeinek szolgálatát célzó munkássága során

olyan szabálytalanságokat talált, olyan körülményekről győződött meg, amelyek erélyes fellépésre készítették. Jegyzőkönyv-felvételek, kihágásmegállapítások képezték az előcsatározást a Villy-bár ellen megindult hadjáratban. Bírószághoz áttett iratok beszéltek arról, hogy a városi főorvos nem veszi tréfára hivatását. Az előjáték után végül bekövetkezett a vég:

a főorvos az egészségügyi tanács elé terjesztette észrevételeit, megállapításait és az ezekből folyó javaslatokat, amelyeknek megtárgyalása után a bizottság elrendelte a Villy-bár bezárását.

A határozat még nem jogerős, de na az összes formaságok megtörténnek, Arad szegényebb lesz egy éjszakai szinfolttal. Ezt a szinfoltot azonban igazán nem kell sajnálnunk és könnyű szívvél engedhetjük át a feledés homályának.

Különbén a városi főorvos rendcsináló hadjárata — mint lapunk más helyén megírjuk — kiterjed az egész éjszakai életre, mert ezen a téren rendetlenség, zavaros körülmények uralkodnak. A prostitúció megrendszabályozása, a titkos prostitúció letörése: két olyan szempont, amelyek irányadóként szolgálnak a város egészségügyi szolgálatának működése során.

— ÉJJEL-NAPPAL szívesen dolgozunk a közönségért, — dolgozzék a közönség is velünk. Minden közérdekű közleménynek helyet adunk, — minden igaz sort továbbítunk. Ne sajnálja senki az idejét: önmagának és embertársainak használ, ha nem hallgatja el mondanivalóját! Az „Ország-Világ“ huszonnyolc év óta tántoríthatatlanul állja a helyét, — mindig és mindenütt a közönségért a közönséggel!

kiméletlenül folytatja harcát a terrorista vállalatok ellen

Coțioiu Romuald dr., Aradváros hatósági főorvosa, valószínűs hadjáratot indított a vállalatok egészségügyi engedélyei körül évek óta lappangó szabálytalanságok erélyes rendezésére és egymás után veszi sorra a legkirívóbb eseteket. Az egészségügyi tanács legutóbbi ülésén sorra foglalkozott többek között

az aradi cukorgyár, az Armatura fémipari üzem és a Juhász vasöntöde

esetével megállapítva, hogy mindhárom vállalatnál szabálytalanságok egész sora történt az egészségügyi engedély megszerzése, illetve meg nem szerzése körül, a cukorgyárnál pedig még azt is megállapította, hogy ez a vállalat semmibe veszi az érvényben lévő egészségügyi rendszabályokat s ugunszólván azt tesz, amit akar.

— A város főorvosi hivatalában az a vélemény alakult ki, — mondja **Coțioiu Romuald dr.** —, hogy a cukorgyár ügye valószínűs óriáskigyó. Évről évre nagyobbodik, panaszokon hizik és hozzá akadálytalanul, mert

még nem akadt erélyes hatóság, amelynek hatalmában állott volna megrendszabályozni ezt a gyárat.

Jól emlékeznek még Aradon, különösen a cukorgyár környékén, azokra a harcokra, amelyeket a sorozatos szabályrendelet sértések, a vidék levegőjének valószínűs megfertőzése és a szomszédoknak okozott kellemetlenkedések egész sora miatt indítottak a környező uccák lakói a cukorgyár megrendszabályozása érdekében. Küldöttségjárás, tiltakozás, panasz hiábavaló volt, mert

a gyár telepén továbbra is változatlanul ugyanugy folyt minden, ahogyan azt a környék lakói nem győzték sérelmezni.

Uglátszik, hogy **Coțioiu Romuald dr.** főorvos, aki már bebizonyította az aradi közvélemény előtt, hogy nemcsak ért az erélyes szabályokhoz, de érvényt is képes szerezni akaratának, a tekintély és határozottság rendszerén felépült városvezetési rezsimre támaszkodva felvette a küzdelmet az „óriáskigyó“ ellen. Megállapította többek között, — hogy

az aradi cukorgyár nem rendelkezik jogerős egészségügyi engedéllyel és tekintettel a cukorgyár sorozatos kihágásaira, az egészségügyi szabályrendeletek következetes megsértésére, a főorvos előterjesztésére, az egészségügyi bizottság elhatározta, hogy nem is ad egészségügyi engedélyt a cukorgyárnak.

Ez — ha tényleg sikerülne érvényt szerezni ennek a megfelelőbbhezhető és elhuzható végzésnek, — azt jelentené, hogy

a cukorgyár nem is működhetnék Aradváros területén, feltéve, hogy ezentul sem bizonyul hajlandónak alávetni magát mindazoknak a szabályzatoknak, amelyek minden iparvállalatra egyaránt kötelezőek.

Ami a **Juhász-vasöntödét** illeti, itt is megállapította a főorvosi hivatal, hogy a vállalat nem tudja felmutatni az érvényes egészségügyi engedélyt, amely nélkül pedig egyetlen vállalat sem dolgozhatik. A főorvosi hivatal döntése ennek a megállapításnak megfelelően az üzembeszünetetést alkalmazza. Hasonlóképpen hiányzik az **Armatura** jogerős egészségügyi engedélye is, nem beszélve azokról a panaszokról, amelyek ezen gyárvállalat ellen a Cetatea-téren és környékén most kiépülő új villanegyed ingatlanulajdonosai részéről a vállalat ellen felmerültek. Az **Armatura** beleékelődik ebbe a villanegyedbe, kellemetlenkedik és bosszuságot okoz a környék lakóinak.

Csak a határozott fellépés hiányzik és akkor kiderül majd, hogy gyakorlatban senki sem használja a „terror” eszközeit és egyetlen vállalatnak sem jut eszébe a törvényes formások betartásának megkövetelése miatt elköltözni innen. És ez a határozott fellépés elhanyagolt egészségügyi viszonyok között tengődő munkások helyzetén javít, egész városrészek nyugalma adja vissza és megszerzi a törvénynek azt a tiszteletet, amelyet egyetlen hatalmaskodó vállalat sem tépázhat meg. Képzelnék csak el, mi lenne, ha a nagyvállalatok hasonló (terror)eszközökkel kikényszerítenék a maguk számára a törvényen kívüliség állapotát és úgy intéznék a dolgaikat, ahogyan maguknak tetszik. **Coțioiu** Romuald dr. tisztában van azzal, hogy itt az ideje a rendcsinálásnak és egészen bizonyos, hogy minden felebbezés és megkerülési kísérlet után elvitathatatlanul megszűnik a rendszertelenség rendszere.

— **A. B. C.** Az a megállapítás, hogy „**ki hány nyelvet beszél, annyi ember**”, talán soha sem volt annyira időszerű, mint napjainkban. Egyrészt megszűntek a távolságok, a modern műszaki tudás közelebb hozta egymáshoz az embereket, másrészt pedig manapság soha sem tudhatja az ember, hová veti, sodorja az élet. Ezek a körülmények tették rendkívül időszerűvé az **A. B. C.** néven működő aradi új nyelvtanfolyam megnyitását, ami hézagpótló intézmény működésének megkezdését jelenti. Az **A. B. C.** tanfolyamain angol, francia, német, román és magyar nyelvet oktatnak a legkiválóbb módszer alapján. Ezenkívül az **A. B. C.** tanfolyamainak hallgatói gyors- és gépirást, könyvelést, valamint egyéb, az irodai gyakorlathoz szükséges ismereteket tanulhatnak. Magántanulók, diákok előkészítését szakszerűen eszközlik. Minden érdeklődésre kötelezettségmentesen, készséggel válaszol, felvilágosításokkal szolgál az **A. B. C.** tanfolyamok vezetősége, Arad, Avram Iancu tér 2.

„Az árverési hiéna“

cimszerepében sikerrel vendég- szerepelt Temesváron egy ara- di gyáros

Az alábbi történet színhelye Temesvár, de „főszereplője“ aradi. Lemondtunk volna arról, hogy Arad nevét ilyen természetű „esettel“ kapcsolatosan emlegessék a szomszédban — mint ahogyan történt —, de viszont, ha már eljárt a kitünő polgártársunk azt a megbotránkoztató szerepet, amelyet vállalt, elmondjuk úgy, ahogyan történt.

Néhány héttel ezelőtt hivatalos közlemény látott napvilágot a temesvári vámhivatal részéről, amelyben közlik, hogy nagyobb tétel rádió kerül árverésre. Temesváron mindenki ismerte a hirdetmény előzményeit és tudta, hogy

az árverést a Framex nevű szakmai vállalat ellen tüzték ki,

mégpedig a cég hibáján kívül. A Framex nagyobb mennyiségű rádiót vásárolt külföldön, de valamilyen félreértés következtében a behozatali engedélyt a vámhatóságok nem találták teljesen rendbenlévőnek. Visszaélésről, vagy tényleges szabálytalanságról szó sem lehetett, hiszen teljesen rendes körülmények között, a vámhivatal közbenjöttével akarták behozni a külföldi árut és éppen ezért a vállalat sürgősen megtette a lépéseket a helyesbítés érdekében. Időközben azonban a temesvári vámhivatal váratlanul kiírta az árverést.

A szomszédváros szakmai kereskedői, vállalatának vezetői összedugták a fejüket és megbeszélték a Framex ügyét. Mindenki sajnálkozott és

egyöntetű volt a megállapítás, hogy ebből a kellemetlenségből senkinek sem szabad profitálnia.

Ha lehetséges, azzal huzzák el az árverés megtartását, hogy nem jelentkezik senki sem vevőként, ha ez nem menne, akkor úgy segítenek a Framexen, hogy átengedik számára a vásárlási jogot. Lehetővé teszik számára, hogy saját árut megvásárolja, amire már rengeteg előzetes költsége volt.

Ugyátszott, hogy győz az emberi belátás, hogy mégis él még az együttérzés az emberekben.

A szomszédváros rádiósai bizonyosságot tettek kár becsületeségükről és arról, hogy nem kívánják kihasználni egyik, vagy másik kartársuk szorult helyzetét.

Ekkor szólott közbe Arad, illetve egy aradi iparvállalat tulajdonosa, aki váratlanul megjelent Temesváron . . .

Az aradi vállalkozó két rádiószakemberrel utazott át a kormányzósági székvárosba és nyomban alkalmat talált arra, hogy hírét terjessze: a Framex-féle rádiók végett jött. Gyorsan hire ment Temesváron, hogy az aradi vállalkozó

árverezni akar és mindent elkövet majd a vámnál heverő áru megszerzésére. Mondanunk sem kell, hogy ez a fellépés, ez a megjelenés csöppet sem szolgált okul arra, hogy az aradi társaságban és gazdasági életben a vállalkozóval kapcsolatos véleménnyel ellenkező meggyőződés alakuljon ki. Ismét összedugták a fejüket a rádiósok, ismét tanácskoztak, most már a Framex vezetőinek bevonásával. Egyöntetű volt a megállapodás, hogy

valamit tenni kellene a kellemetlen jövevény leszerelésére,

a nemvárt „közjáték“ kiküszöbölésére. A tervezgetések során azután valakinek jó ötlete támadt.

„Hátha leszerelhetnők ezt az embert?“ tette fel a kérdést az illető és az ötlet helyesnek találtatott. Megindultak a tárgyalások, amelyeknek során kiderült, hogy az aradi vállalkozó csöppet sem zárkozott ember és nem zárkozik el holmi „megoldástól“. Egyáltalában nem ragaszkodott a temesvári vámnál heverő rádiók megvásárlásához, hanem bizonyos „utiköltségtérítés“ ellenében hajlandó volt ismét távozni.

Ez az utiköltség pedig potom százezer lejjel pótolható, közölte a megdöbbszent temesvári rádiósokkal.

Megkezdődtek a tárgyalások. Közvetítők jöttek, közvetítők mentek. Végül is a Framex kénytelen volt engedni és 100.000 lejjel „kárpótolta“ az aradi vállalkozót „lemondásáért“.

Az eredményes kirándulás után az aradi vendég győztesként elvonult a küzdelem szinteréről, ahol most már zavartalanul érvényesülhetett a kollegiálitás, a becsületes emberi együttérzés, amelynek aradi vámszedője még egy kisebb üzletet is nyélbeütött a helyszínen, mielőtt hazaindult. Ez a másik „árvezés“ egy egyszerű kisiparost érintett, aki üzeme számára motort rendelt külföldön. Formai hibák miatt a vámhivatal ebben az esetben is árverést tüzött ki s az árverés előtt megjelent a színen a „vevő“. Kár lenne ennek a gyönyörű esetnek minden részletére kitérni, elegendő lesz annyi, hogy eláruljuk:

a szorult helyzetbe került iparosnak 3000 lejjel kellett megváltania azt a jogát, hogy megvásárolhassa saját gépét — az aradi gyárostól.

Ugylátszik, az az aradi vállalkozó nemcsak olyasmire vállalkozik, ami — egyébként az egészségügyi rendszabályokkal erősen ellentétbe került — üzemének ügykörébe vág. Ugylátszik, különös érdeklődéssel olvasgatja a vámhivatalok árverési hirdetményeit. Hogy azután váratlan megjelenéssel tökéletesítse kéréstlen szerepét. Egészen biztos, hogy senki sem irigyli a százháromezer lei „hasznót“.

Egy lapra fizessen elő, de az az egy — jó legyen!

Megvalósulás stádiumába jutott az Ország-Világ akciója: modern vágó- hidja, strandja és zálogháza lesz Aradnak

Vlad Alexandru tábornok-főpolgármester és rendkívül tevékeny első munkatársa, dr. Bejan Romulus polgármester több olyan ujitást léptettek életbe, amelyek országos vonatkozásban is új kezdeményezésnek számítanak és amelyek közül néhány máris követendő példára talált. Mindez azonban csak a kezdet volt, a tulajdonképpeni nagyszabású változásokra december elsején kerül sor, amikor is a városvezetés néhány egészen nagyvonalu, jelentőségében szinte ki számíthatatlan tervet valósít meg.

Az Ország-Világ elsőnek harangozta be ezeket az ujitásokat, amelyek zálogház és vásárcsarnok létesítésére, a strand és a vágóhid teljes átépítésére és a gázszolgáltatás jogának értékesítésére vonatkoznak elsősorban. A tervek megvalósulása Aradot hatalmas, a város szükségleteinek és határmenti fekvésének megfelelően exportviszonyainak alkalmas vágóhidhoz juttatja.

Régi és jogos panasz, hogy az aradi vágóhid képtelen kielégíteni az igényeket és hogy ez a tény sok hátrányt jelent Arad kereskedelmének, különös tekintettel a jelentőségben évről évre növekvő állatkivitelre. Már régebben felmerült az ötlet, hogy ezen a hiányon feltétlenül segíteni kell, ez az ötlet azonban nem jutott túl a tervek elkészítésére kiírt igen költséges pályázatnál. Annak idején el is fogadtak bizonyos terveket, amelyeknek javadalmazása valóban bőkezűen történt, de az itt megjelölt 65 millió leies költségekre való tekintettel valószínűtlennek látszott, hogy az elképzeléseket a város megvalósíthatja.

Hasonlóképpen régi, égető probléma a strand ujjáépítésének ügye.

Arad legnagyobb varázsa marosparti fekvése, ami egyenesen arra predesztinálja ezt a várost, hogy üdülőhely jellegét kihangsúlyozzák. Nem lenne reménytelen kísérlet, de viszont ehhez elsősorban arra lenne szükség, hogy a strandot, az üdülő jelleg természetes alapját arra a színvonalra emeljék, amelynek elérését már annyit reklamáta a város közönsége.

Mennyi terv, mennyi ígéret és fogadkozás fűződik ehhez kérdéshez.

Mozgalmak indultak meg ezzel a jelszóval: „Arad fürdőváros”. Tervrajzok készültek a szép, modern strand-telepről. Szállodák építését tervezték és hasonló elképzelések foglalkoztatták a közönséget, de már senki sem vette komolyan a fantazmagóriák jellegét öltő tervezetéseket, ame-

lyekből Aradnak nem jutott egyéb, mint néhány elfogadható kabinsor, meg virágágya régi, nem tulságosan jó beosztásu, berendezésü és felszerelésü fürdőtelepen.

Most azután bebizonyosodott, hogy mindezeket a terveket kevesebb fogadkozással, elhatározó tettekkészséggel tető alá lehet hozni. Mivel a város nem tudja előteremteni a szükséges milliókat, **Bejan Romulus dr. polgármester** azt a tervet vetette fel, hogy

magántőke bevonásával, de városi ellenőrzés alatt, sőt a városnak társként való részesevésével kell megtalálni a gyakorlati megoldást.

Megvalósítják a zálogházat is, az eddig parlagon heverő és holt értéként kezelt gázszolgáltatást pedig szintén bevonják az új megoldási lehetőségekbe.

A tervek nagy vonalakban teljesen elkészültek és már munka folyik a részletek kidolgozására is.

Bejan Romulus dr. polgármester elmondotta a sajtó képviselőinek, hogy város részvételét úgy kívánják megvalósítani, hogy a kihasználási joggal, ingatlanterület rendelkezésre bocsátásával, helyiség nyújtásával részestárs lesz az új, nagyszabású vállalkozásokban és ezzel egyrészt elejét veszi minden esetleges kudarcnak — mert hiszen a mozgékony, vállalkozó szellemű magántőke több lehetőséget kínál, mint a hivatalos vállalkozás —, másrészt pedig olyan komoly jövődelmet biztosítanak a városnak, ami a további, hasonlóan nagyvonalú tervek megvalósítását lehetővé teszi. Ugyan ekkor pedig ellenőrzés és felügyelet, valamint beleszólási jogot nyer a város a vállalkozások irányításába.

A zálogház kérdésének tanulmányozása során azt tapasztalták, hogy a kizárólagosan városi vezetés alatt álló intézmény, amely nélkülözhetetlen szükségszerűsége egy közel kilencvenezer-lakóju városnak, nem a legszerencsésebb megoldás. Ezért tekintettel el az eredeti elképzeléstől, amely a szomszédos Temesváros mintájára kívánta megvalósítani a zálogház tervét. De az a tény, hogy

a város részestárs és felügyeleti hatóságként szerepel, az új vállalkozásban biztosítja, hogy a zálogház nem szolgálja majd kiszípolozásra hajlamos vállalkozók érdekeit, hanem valóban hivatásának megfelelően tölti be hézgapótló szerepét.

Megszűnik a megszorult emberek kiuzsorázása és azok, akik zálogba viszik értéktárgyaikat, biztosak lehetnek arról, hogy a kölcsön folyósításánál nem az az elgondolás vezeti az új intézményt, ami Aradon egyébként évek óta akadálytalanul érvényesül, nevezetesen, hogy a zálogba tett értéktárgyat a való értéknel sokkal kevesebb zálogösszegért véglegesen megszerzi a kölcsöntnyújtó.

Új strand, modern vágóhid, jól és tisztességesen vezetett zálogház olyan megvalósulások ezek, amelyeknek befejeződéséről már álmodni sem mertünk Aradon.

Nincs pályázó

a város főmérnöki és mérnöki állására

Negyvenegy, eddig üresedésben volt alkalmazotti állást töltöttek be a közelmúltban a városnál és a kinevezések során nagy gonddal válogatták össze az új alkalmazottakat, akik között számos jogvégzett ember lépett a város szolgálatába. Négy középiskolánál kevesebb végzettséggel rendelkező tisztviselő pedig egyetlen egy sem nyert kinevezést. Ez a nagy gondosság azonban nem érvényesült, mint ahogyan nem érvényesülhetett a mérnöki állások betöltésénél, mégpedig azon egyszerű oknál fogva, mert egyáltalában

nem voltak jelentkezők.

A megüresedett állások így egyelőre betöltetlenül maradtak és a város műszaki osztályánál tovább halmozódik a már amúgy is felgyülemlett munka.

Aki nem tájékozatlan az ilyentermészetű ügyek terén, az előre láthatta, hogy

a mérnöki állásokra kiírt pályázatok eredménytelenek lesznek,

mint ahogyan Szatmáron például háromszor kísérleteztek eredménytelenül a megnyilvánult érdeklődéshiány leküzdésével. Hogy mi az oka ennek, arra könnyű választ adni: román mérnökök iránt olyan nagy az érdeklődés a jólfizető, nagy érvényesülési lehetőséget kínáló magánvállalatok részéről, hogy többségi mérnökember nem is pályázik közhivatali állásra, különösen, ha vidéki város szolgálatában aránylag igen szerény javadalmazásról van szó. A román munkakerő elhelyezése érdekében alkalmazott intézkedések, az ipari vállalkozásoknál érvényesülő konjunktúra és általában az összes körülmények összejátszása olyan kedvező elhelyezkedési lehetőségeket kínál ugyyszólván minden román mérnöknek, hogy még ebben a vonatkozásban is hiány érezhető. Kisebbségi részről pedig már teljesen elszoktak attól, hogy közszolgálatra kiírt pályázatokon résztvegyenek.

Pedig nem közömbös, hogy ki kerül a város építészeti hivatalának vezetőhelyére és hogy milyen munkatárssal dolgozhatnak majd együtt az új főmérnök. Ez a hivatal nem egyszerű hivatal, amelynek betöltését az iskolában tökéletesen elsajátítja az ember, vagy amelynek minden csinyját-binját ellesheti a képesített szakember néhány hónapos gyakorlattal. Annak, aki a város építészeti hivatalának vezetését átveszi, úgy kell ismernie Aradot, hogy a talajviszonyok, a csatornázás, a vízvezeték, a villanyvezeték hálózatának helyzetéről még akkor is világosan gondolkodjék, ha álmából költik fel. A gátakat, az uccákat, a beltelkeket és külső része-

ket, fejlődési lehetőségeket és a városfejlődésben eddig megnyilvánult irányzatokat tökéletesen kell ismernie az illetőnek, vagyis röviden olyan ismeretségben kell állania Arad dal, mint — ahogy mondani szokták — a tenyerével . . .

BARATAINKHOZ. Hazug frázisok pátoszos hangjánál többet tüztünk ki célul az elindulásnál: az Igazat, a Szépet és a Jót keressünk mindenütt és mindenben. Akik ismerik a mai viszonyokat, az állapotok korrupst elvadultságát, tudják, milyen nehéz munkát jelent egy ilyen célkitűzés.

A mi huszonzhét esztendőnk azonban megmutatta, hogy nincs lehetetlen. Az uton, amelyen elhaladtunk, — emberek állanak. Emberek, undorítóan és meztelenül, akikről letéptük az álcázó gunyát és megmutattuk őket igazi mivoltukban. Emberek, akik mosolyognak, akiknek a könnyeit töröltük le varázsos, jogot kereső szóval és ismét mások, akiknek az igazát kerestük meg, ha sokszor veszélyek kockáztatásával is.

Es most tovább akarunk menni. Ha a tüskék véresre korbácsolják is az arcunkat, ha a durva rácsimpaszkóik is a lábunkra, a hitünk töretlen, a karunk acélos és tovább térjük a járatlan utat. Aki hisz az igazságban, aki keresi még az őszinte, merész szót: az jön utánunk. Azokhoz szólunk, akiknek a fülét még nem tömte el a sár:

megyünk tovább a régi uton, régi hittel, régi erővel,

BCU Cluj / Căminul Cultural Cluj Library Cluj

Emberek, igazak, hívók, jertek velünk az igaz uton, mi mindent megirunk, mindent kiverekszünk, a mi hangunkat nem nyeli el a pénzcsörgés éles zsvivaja,

voltunk, vagyunk és leszünk előre néző, soha meg nem alkuvó harcosok.

Aki akarja, hogy sikerüljön ez a harc, az maradjon mellettünk, az álljon mellénk!

„MATUZ“-féle csillárok kizárólagos eladási helye, eredeti gyári áron. November hónapban minden csillárhoz INGYEN adunk valódi „TUNGSRAM“ égőket. A csillárok díjmentes felszereléséről is gondoskodunk. További készpénzárak mellett 6 havi részletre kiszolgálunk.

Szabó Albert

üveg és porcellán nagyáruháza.

árammal világított válasz egy panaszos levélre

Legutóbbi lapszámunkban hangot adtunk az aradi villanyfogyasztók közönség körében az utóbbi időben sűrűn hallható panaszok egyikének. Egy aradi polgár panaszolta el, hogy az új áram bevezetése alkalmával nem a legjobb minőségű körtékre cserélték be a régebben használt égőket, hogy a különböző villamoskészülékek — villanypárna, villanyforraló stb. — becserélését megfizettették és hogy mióta 220 voltos áram világít Arad legtöbb házában, azóta ezeken a helyeken megdrágult az áramfogyasztás. A cikk nemcsak a fogyasztóközönség sorában keltett élénk feltűnést, de a villanygyár igazgatóságát is foglalkoztatta annál is inkább, mert — mint említettük — nem elszigetelt panaszról, de sűrűn hangoztatott kifogásokról volt szó. Mivel mindenkor tiszteletben tartottuk azt az elvet, hogy

**az érem mindkét oldalát meg kell tekinteni ahhoz,
hogy a való helyzetet megismerjük,**

az alábbiakban helyt adunk a villanygyár álláspontjának is, annál is inkább, mert tényleg tárgyilagos érvekkel igazolja, hogy nem lehet sérelmekről szólni az előfizetők részéről.

— Ami az égők kicserélését illeti — mondja a villanygyár vezetősége —, senki sem várhatta el a sok éven keresztül használt, legtöbb esetben már a kiegészítéshez közelálló égőknek egészen elsőrendű minőségű égőkre való ingyenes kicserélését.

A közönség uj, használatlan és a becserélt daraboknál mindenestre hosszabb élettartamu körtéket kapott, ami már magábanvéve nagy költséget jelentett a vállalat számára. A becserélésnél a legnagyobb előzékenységgel jártak el és minden kívánságot teljesítettek a lehetőség határain belül. Ugyan ezt a szempontot kell figyelembe venni, ha a villanyerejű különböző használati tárgyak becserélésével kapcsolatos panaszt vizsgáljuk meg. Egészen jelentéktelen összegek lefizetése ellenében teljesen átszerelt vagy kifogástalan és vadonatúj készülékeket osztott ki a villanygyár.

— Azt is felróják, hogy a város rendkívül hosszú időre hosszabbította meg a villanygyár kizárólagossági joggal egybekötött koncesszióját, ami állítólag sérelmes. Az új szerződés sokmillió leies, hatalmas beruházásokkal járó új kötelezettségek egész sorát háritja a vállalatra, amit a villanygyár maradéktalanul teljesít is. Ha pedig ez így van, akkor csak természetes, a dolgok természetéből folyó következmény, hogy azzal a feltétellel vállalták el az új szerző-

dés terheit, ha módot adnak számukra befektetések gyűmölcsöztetéséhez. Erre rövidlejaratu szerződés esetén nem kerülhetett volna sor, mint ahogyan nem is akadt volna vállalkozó, aki a szerződésben meghatározott feltételeknél hátrányosabb előírások alapján vállalkozott volna a villanyárammal való ellátás koncessziójának kihasználására.

Végül panasz tárgyát képezi, hogy az új villanyórák érzékenyebbek, mint a kicserélt készülékek voltak és így a fogyasztóknak többet kell fizetniök az elhasznált áramért, mint régebben. Ami az órák érzékenységét illeti, ebben a tekintetben igaza van azoknak, akik erről beszélnek. De ne feledkezzenek meg arról, hogy

ez a csere csupán egy évtizedek óta fennálló és tulajdonképpen csak hallgatólagosan türt igazságtalanságot szüntet meg,

mert a villanygyárnak már régebben jogában állott volna olyan órákat felszereltetnie, amelyek pontosabban mérik az áramfogyasztást. Viszont a gyár nem élt ezzel a joggal és engedte, hogy az elhasznált, ujkorukban sem tökéletesen pontos, nem eléggé érzékeny órák alapján történjék a fogyasztás megállapítása. Ezek az órák nem a reális fogyasztást mutatták, így tehát az új órák leolvasása során mutatkozó többlet csak azt bizonyítja, hogy Aradváros villanyáramfogyasztói évtizedeken keresztül kevesebb áramot fizettek, mint amennyit fogyasztottak. Többet semmiesetre sem mérnek az új órák, mint amennyi a reális fogyasztás, ezt pedig nem lehet bűnül félőni a sokszázmillió leies új befektetéssel dolgozó vállalatnak.

— Mindezekon kívül pedig — fejezte be szavait informátorunk — vegyék figyelembe mindazok, akik sérelmet emlegetnek, hogy

az aradi villanygyár milyen nagy kedvezményeket nyújt a különböző közintézményeknek és egyéb vonatkozásoknak is. A villanygyár áldozatkész vezetősége soha nem zárkozott el az elől, hogy amikor a közérdek megkívánja, áldozatokat hozzon és ez a körülmény bizonyosság arra is, hogy nem a rideg üzletpolitika vezeti az igazgatóságot.

A villanygyárnak jelentős terheket kell viselnie, amelyeknek fedezése természetesen a várható haszon terhére megy. Azt pedig, hogy a hatalmas beruházások amortizálása után mutatkozó haszon a befektetésekkel egyenes arányban álljon, nem kifogásolhatja senki, hiszen a villanygyár nem jótékonsági intézmény, hanem kereskedelmi vállalkozás . . .

Játszanak bizalommal a Loteria de Stat

Colectura Oficiala-nál

Főelárusítóhely: Cluj, Regina Maria No. 46.

Arad: I. OLARIU, Str. Bratianu 3.

Csendesebben vigadjanak a színházi szakértők

Évek óta válságos helyzetben vannak az erdélyi magyar szintársulatok. A közönség növekvő igényével nem tudnak lépést tartani a kisebbségi szinigazgatók s ez okozza, hogy lassan leredukálódott a direktorok száma.

A vidéki közönség igyelemme kíséri a nagyvárosok színházait s azoknak mértékéhez méri a maga követeléseit. A közönség sokat kíván, a direktorok tőlük telhetőleg igyekeznek is kielégíteni az igényeket, de eleget sohasem adhatnak. A közönség kegyetlen kritikus és — bár ismeri azokat a kulisszatitkokat, amelyek miatt igényei kielégíthetetlenek — nem enged egy jótányit sem követeléséből.

A versenyt ma már a nagyvárosi színházak sem igen győzik, de mégis inkább megállják a krizist, mert a helyárok mindenütt lényegesen magasabbak, mint mifelénk. Nagyvárosi színházakban a nézőtér is nagyobb, egy-egy darab ötvenszer-százszor is fut a szezonban és a társulat összeállítása sem probléma.

A kisebbségi szinigazgatók helyzete valóban kétségbeejtő, mert

a közönség minden ujdonsághoz ragyogó diszleteket követel, kifogástalan rendezést, kitűnő előadást, elsőrendű színészekkel.

Mindezt megköveteli, de senki nem jelentkezik a közönség köréből, aki elárulná a dolog nyitját: **miből és honnan?** A helyárok a felfokozott igényekhez viszonyítva nevetségesen olcsók: kisebbek, mint külföldön bárhol is!

A vidéki közönség tulságosan sokat követel a színháztól.

Megköveteli, hogy ugyanaz a szintársulat játsszék tragédiát, operettet, vígjátékot, népszínművet, látványosságot, tündérvígjátékot és mindent egyformán jól.

Még nagyvárosi színházakban is lehetetlen ennek a követelésnek a teljesítése. Nálunk mégis felpanaszolják, ha véletlenül az operett előadások kevésbé jók, mint a drámaiak.

A közönség nem akarja megérteni, hogy a tulzott igények folytán tulszervezett szintársulatok igazgatói nem bírják egyensúlyban tartani az adminisztrációs mérleget. A szinigazgatók, ha maradék nélkül vállalják a kötelezettségeket, — megrendítik színházai anyagi alapját, — ha pedig leszállnak a tömegizlés nivójára, — meginog a színház művészi irányzata s erkölcsi alapja.

Sokat tesz az is, hogy a vidéki közönség szinte benne él a színházban.

Szeretné igazgatni mindenki: a hatóság, az ügyvéd, a kereskedő, a lapszerkesztő, az orvos, a tanár, a bankigazgató, a masamódlány, a kellékes, a nőegyleti elnöknő és a színházi varrónő.

Van, aki operát akar, a másik pikáns vigjátékot, a harmadik drámát és így tovább sorjában népszínművet, gyermekdarabot, történelmi színművet, — egyetlen szezomban negyven-ötven ujdonságot, — s mindezt **egy** színházban.

Ha a szubrett zsidókkal érintkeznek: baj, — ha a primadonnának katonatiszt udvarol: baj. Mindenki ilyen és hasonló kérdésekkel foglalkozik ültében-keltében, álltában-fektében. Aki reggel ujságot olvas, színházi kritikát fal. A délelőtt azzal telik el, hogy a szinigazgató egyéni képességét és színházvezetői értékét bírálják. Délben az ebédnél megállapítják, hogy a színészet hanyatlik. Ebéd után nem esik jól a fűfűkávét, ha nem szidják a primadonnát és a táncos kómikust. A cukrászdai asszonypletykázások rendszerint a színház témájában ülednek meg. A színház foglalkoztatja az ügyvédjelöltet a törvényszék folyosóján, komoly közgazdasági kapacitásokat a klubban, a gabonaügynököket az irodában.

A színház az a terület, ahol mindenki szakértőnek érzi magát.

A színház pénztárába befizetett néhány lei jogán mindenki elhivatottnak véli magát szakvéleményének nyilvánítására.

Ezek az urak nem értik meg, hogy az, ha valaki a vízvezetékot használja, még nem teszi az illetőt szakértővé a víztoronyépítési rendszerekben.

Hasonlóképen az sem igaz, hogy minden színházi néző tisztában van a színház adminisztrációs problémáival. De ha ezt bárki is szöve teszi, kész a felelet:

Hát nem látom én, hogy melyik a jó színész, melyik a jó darab, melyik a jó előadás, hogy az igazgató ért vagy nem ért a dolgához?

Az ilyen argumentumokkal nehéz szembeszállni. Ez veszi kedvét a vidéki szinigazgatónak, ez keresztezi az utját a vidéki színészet fejlődésének. Igen gyakran olyanok kontárokodnak bele a színház ügyeibe, akiknek semmi hozzáértésük nincs, akik úgy képzelik, hogy az illető színház egyedül áll a föld kerekén és annak kell teljesíteni mindent, ami a kultúra, a színházi művészet fogalmába illeszthető.

Amikor az elképzelhető legszerencsétlenebb helyzetben van a vidéki magyar színészet, amikor olyan körülményekkel kell megküzdenie, amelyekről csak a rosszindulat nem akar tudomást venni, akkor nem csoda, ha nem fejlődik a megkívánt mértékben, ha mindenütt, már a szezomban elején, anyagi bajok vannak és válságosra fordul a kisebbségi színészet ügye.

g. ö.

Egy lapra fizessen elő, de az az egy — jó legyen!

a Catedralei-tér baloldalán épüljön a vásárcsarnok

A régen tervezett, de most már megvalósulás előtt álló vásárcsarnok felépítéséig még sok gondot okoz a városvezetésnek a piackérdés, ez a régi aradi probléma. A görögkeleti püspökség közbenjárására legutóbb a Catedralei térről elhelyezték az itt lévő piacrészt és a kenyér-, hus- valamint majorságárusokat először arra akarták kötelezni, hogy a Mihai Viteazul téren folytassák árucikkeik árusítását. Ez a terv azonban nemcsak a közönség, de a Catedralei tér környéki kereskedők körében is elégedetlenséget okozott, mert egyrészt a régi piachelyhez szokott közönség számára nem jelentett előnyös cserét az új piachely, másrészt a Catedralei tér környéki kereskedőket egzisztenciálisan érintette volna a változás. Éppen ezért küldöttség kereste fel Vlad Alexandru főpolgármestert, aki megértéssel fogadta a kereskedők részéről történt előterjesztést és úgy intézkedett, hogy az új piachely ne a Mihai Viteazul téren legyen, hanem a viztorony előtti kis teret jelölje ki erre a célra.

Már az első piacnap megmutatta, hogy

ez a megoldás legfeljebb ideiglenes jellegű lehet, mert a viztorony előtti kis tér nem alkalmas piacrendezésére.

Zsufoltság, tolongás jellemezte a pénteki piacot és a környék lakói éppenséggel nem a legnagyobb örömmel vették tudomásul, hogy zajos piacközpont lett ebből a városrészből, amely egyébként nem bír kereskedelmi jelleggel. Csendes vidék volt ez, amíg a piac idekerült. Olyan emberek lakják, akik szeretik nyugalmat. Ennek most már vége lenne, hiszen ha arra gondolunk, hogy errefelé kövezett, szűk uccák húzódnak, ahol a szekerek hatalmas zörgéssel közlekednek, tisztában leszünk azzal, hogy mit jelent ennek a városrésznek a piac.

Megállapítható, hogy ez a kísérlet — amely, hangsúlyozni kívánjuk, a főpolgármester jóindulatu intézkedésén alapul, aki az érdekeltek kívánságát vélte teljesíteni, amikor ide helyezte a piacot, — csak izelető abból, hogy mi lesz itt, ha megvalósítják a vásárcsarnok felépítésének tervét és tényleg itt, a tüzoltólaktanya és a volt Central mozi helyén hozzák tető alá ezt az új, hézagpótló intézményt. Ebben az esetben az egész piacot ide telepítenék, egy csomó kereskedő-egzisztencia halálát jelentené, a zaj megsokszorosodnék, a környező keskeny uccák forgalma fokozódnék s az egész vidék elvesztené eddigi csendes jellegét. Mindez pedig azt igazolja, hogy

az Ország-Világ eredeti meglátása, amelyet ezzel a kérdéssel kapcsolatosan felvetett és, amely városszerte nagy visszhangra talált, mennyire helyes volt. Mi már első perctől kezdve azt állítottuk, hogy a vásárcsarnok számára más helyet kell keresni és, hogy ez a hely nem lehet másutt, mint a Catedralei téren.

Természetesen nem a görög-keleti székesegyház előtt, mert vitán felül áll, hogy a térnek a templom előtti részét valóban végérvényesen meg kell tisztítani a piactól, hanem a székesegyháztól oldalteső tér-szakaszon. Itt, ezen a helyen ideális feltételek mellett lehetne felépíteni a vásárcsarnokot, amely ilyenmódon jól megközelíthető, központon fekvő és a piac forgalmára berendezkedett környező kereskedők szempontjából is kielégítő helyen lenne. Emellett a jelenlegi tűzoltólaktanya és a Centralmozi területét parcellázva áruba bocsájthatnák és így rövid uton

jelentős összeget lehetne előteremteni a vásárcsarnok építésének költségeire.

Hisszük, hogy ez a megoldási forma nem ütköznék Magier Andrei görög-keleti püspök kifogásába sem, mert hiszen a tér oldalteső részére épülő vásárcsarnok nem zavarná semmiképpen a templom körüli hangulatot, vagy a hívők ájtatosságát. Ilyenmódon teljesen tehermentesülne a piactól maga a templomtér, amely egymagában is eléggé tágas, nagy ahhoz, hogy impozáns előtérül szolgáljon a székesegyháznak. Ami forgalomtöbblet mutatkoznék, az nem határozhatóan, mert nem a templom előtt bonyolódna le, hanem a mellékutcákban. Más városokban is még mindig feltalálható az a régi szokás, hogy a vásárok, piacok a templomok környékén bonyolódnak le. Ha pedig ezt a tényt — ami összefügg a város lakóságának sok évtizedes megszokásával, amely a Catedralei tér környékéhez köti ebben a vonatkozásban, — össze lehet egyeztetni a templom előtti térségnek a piactól való mentesítésével, előreláthatólag a püspökségnek sem lenne kifogása a gyakorlati szempontból feltétlenül komoly értéket jelentő terv megvalósítása ellen.

Kétségtelenül nagy és komoly problémája Aradnak a piackérdés rendezése. A vásárcsarnok megteremtése pedig olyan esemény a város gazdasági életében, amelynek jelentősége nem hónapokhoz, vagy egy-két évhez van kötve.

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

A R A D

Str. Meşianu 1. — Telefón 97.

Magyar elterjedtségénél fogva a legeredményesebb hirdetési organum.

Privát probléma

a „Mezei pacsirta“ premierje eltt

(Ennek a kis irásnak a mőfaja: probléma több fejezetben. Hőse Viola, aki az idén először megy premierre és nem tudja, hogy mit vegyen fel.)

1. fejezet.

(Történik otthon.)

Viola (a férjéhez): Szóval, te nem akarsz szmokingot venni?

Férj (igyekszik kifogást találni): Nézd, szivem, tulajdonképpen meg nem vagyunk a rőszezőnbon, a szmokingom sincs kivasalva, a mai időkben miért öltözzön ki az ember, az adófellebbezésem sincs még elintézve. (Mindent összehord, csak azt nem említi meg, hogy lusta még színház előtt hazajönni átöltözni.)

Viola: Én mit vegyek fel?

Férj: Amit akarsz, drágam, neked minden jól áll. (Kedveseket mond, csak hogy minél gyorsabban elmehessen.)

Viola: Van az a nagyestélyim a szilvakék, ami tavaly csak egyszer volt rajtam, nem is érdemlik meg a népek, hogy felvegyem, de gondolom mégis kicsit kirívó volna . . .

Férj: Igazad van, drágám.

Viola: Ugye nem, hiszen kirívó volna, de tudod, hogy én milyen diszkréten tudok valamit viselni . . .

Férj: Pláne ezt a szilvakék ruhát. Emlékszem, tavaly egy koncerten felvetted és mindenki azt hitte, hogy fürdőruhában vagy. Diszkréten hordtad, diszkréten sugdostak egymásnak az emberek . . .

Viola: Azert mondom, felvehetek egy szimpla fehérét, vagy pedig . . . (Ki sem meri mondani, de aztán mégis öszeszedi magát.) Hosszuujju ruhában is mehetek!

Férj: Micsoda merészség! Na szervusz!

Viola: Drágám, csak nem fogsz itthagyni a problémámmal . . .

Férj: El kell mennem, várnak a barátaim, ha nem tudsz egymagadban dönteni ebben a fontos kérdésben, hívd fel a mamádat, legjobb barátnődet, az ügyvédünket, vagy akit akarsz, szerbusz! (Elrobog.)

2. fejezet.

(Történik a mama lakásán.)

Viola (beront): Ne is csodálkozz, anyuskám, hogy meg-leptelek. Fontos ügyben kereslek. Ma este először megyek premierre az idén és nem tudom, mit vegyek fel . . . (Elmeséli az esetet a szilvakék ruhával.)

Mama (objektíven): Bármit veszel fel, te leszel a leg-szebb a színházban!

Viola: Azt tudom, de mégis, te mit tanácsolsz? Sajátmagamnál is szebb akarok lenni és nem szeretnék feltűnő ruhát . . .

Mama: Kislányom, én azt tanácsolom, hogy a mai világban, minek járjon az emberek szája, vedd fel azt a kis egyszerű feketét azzal a fehér micsodával, hadd lássák, hogy megérted a kor szavát, egyszerűség és takarékoság . . . erre neveltelek benneteket, bezzeg szegény apádnak isten nyugosztalja nem volt érzéke az ilyesmihez. (Másfélórás történet következik, amit Viola jól ismer és éppen ezért nem várja a végét, hanem kisorsran.)

3. fejezet.

(Telefónbeszélgetés.)

Lenke (akit ebben az ügyben felhívtak): Drágám, én csak annyit mondok, hogy én nem is járok mostanában premierre, igaz hogy Gyula nem akart bérletet venni, smucig fráter . . . Neked azt tanácsolom, ha már elmész és mutogatod magad, vegyél kosztümöt és ne üljetek jó helyeken, ma amikor a lapok első oldala folyton azt mondja, hogy minden rendben lesz, de nagy betűkkel mondja . . .

4. fejezet.

(Délután a cukrázdában a család barátjával.)

Viola: Tibor, magának mindig mesés izlése volt, bizonyítja az is, mennyire tetszem magának, tanácsot szeretnék kérni . . . Mit vegyek fel este?

Tibor (hülyén): Mely célból?

Viola: Színházba! Illik manapság nagyon nekiöltözni, avagy? . . .

Tibor: Ha az én szerény véleményem számít, vegye fel az egyszerű fehér ruháját, amit a nyáron Szovátán viselt, amikor vikenden voltunk és én először vallottam be . . .

Viola: Rókakeppet vegyek hozzá?

Tibor: Csak a legegyszerűbbet . . . Ha nincs magának vacak, kérjen kölcsön valamelyik barátnőjétől . . .

5. fejezet.

(Telefónbeszélgetés Olgával.)

Viola: Nem adnád estére kölcsön a rókakeppedet, ugyanis színházba megyek és nem akarok nagyon elegánsan öltözni, egy kis szerény nyári rongyot veszek alája . . .

6. fejezet.

(Otthon, nyolc óra után.)

Férj (beszól Viola szobájába): Gyere már, az Istenért, lekéssük az előadást . . .

Viola (csekély negyedóra múlva megjelenik a szilvakék grandetoalette-ben, saját rókáival, briliánsaival és égnek álló loknijával): Siet az óra!

Férj: Mégis nekiöltöztél?

Viola (megbotránkozva): Na hallod, a mai világban! Csak meg kell mutatni az embereknek, hogy a mi jólétünket és nyugalunkat, eleganciánkat nem befolyásolják „baráti” tanácsok.

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)

GELLER ÖDON

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a Con.
Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy evre: pénzintézeteknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és kultúrdre 1200, magánosoknak 1000, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 600 lei. Hirdetési árszabályzatunk a sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által van megállapítva.

ARDEALI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD,
Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „Phönix“, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon: 16—39.

Pénztelvételeire — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottak vannak feljogosítva!

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha laptársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkiróink megnevezésével!

SOK

hirdetőnek szerzett sikert 27 év óta az „Ország-Világ“ politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti riportlap, mely

KICSI

volt, amikor elindult s most már Ardeal és az utódállamok majdnem minden házánál megtalálható. Igen

SOKRA

értékeli ma már a hirdetőközönség ezt a régi, közkedvelt, jól bevezetett riportlapot és ezért a hirdetők közül sok százra

MEGY

azoknak a száma, kik sikerrel hirdetnek az „Ország-Világ“-ban. Állandó hirdetőknél nagy kedvezmény!

SPRO ALRDETÉSEK

LELYEGZŐKET olcsón, jól es azonnal készít **Stampa** bélyegzőgyár, Arad, Str. Eminescu 12.

A JO SZULÓ nem halasztja az utolsó pillanatra bevásárlásait! Gondoskodjék idejében gyermekének cipő- és divatszükségleteiről. Mindent megtalál az **APPONYI TESTVÉREK** cipő- és férfidivatáruházbán, a városházával szemben.

Weinfeld Rózi kozmetika. Bul. Reg. Maria 18. Telefon 10—94.

Ilica György. Ortopéd és ludtalu cipőket orvosi előírás szerint szakszerűen, luxus cipőket legújabb model szerint a legjobb anyagból készíti. Arad, Str. V. Goldiş No. 1.

Menyasszonyi és alkalmi csokrokat, ékszereket, bútorokat szebben készít **Mihelyi Vidor** virágüzlete Arad, Gen. Berthelot 2. A színházzal szembe.

— **Nagy Imre** nődivat-szalónja az **Eminescu ucca 8 szám** alatt már teljes gőzerővel dolgozik, hogy kielégítse városunk előkelő hölgyközönségének rendeléseit.

— **„PHÖNIX“-NYOMDA**, Arad, Piața Plevnei Nr. 2. Telefon 16—39. Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállítható munka izléses és pontos elkészítésére a legrövidebb időn belül, versenyképes áráért. Könyvek, folyóiratok, ujságok, hivatalos, iskolai és egyházi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazdasági és pénzügyi nyomtatványok, körlevelek, üzleti értesítések, borítékok, levélpapírok, számla- és megrendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel a legizlésesebb kiállításban. Kérjen árajánlatot!

— **MINDEN CIKKÉRT AZ IRÓJA FELEL.** Az „Ország-Világ” hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

Censurat.

Tip. „Phönix”, Arad.

MINI A HARANG NYELV NÉLKÜL, — olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Új veköket ma már csak szabadtéri reklám által szerezhethet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít, nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az **ORSZÁGVILÁG „AGGE” REKLÁMOSZTÁLYA** elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait. Tegyen kísérletet! Bulv. Reg. Ferdinand 19. Tel. 15—25.

Fotóamatőrök! Fotócikket, gépet **T. Vészi** fotószaküzletben lehet előnyösen vásárolni. Művészi nagyítások. Tanklaboratórium. Str. Alexandri 1.

CSAK AZ ÁRAK OLCSÓK, minőségeink változatlanul jók! **Goldstein Lajos** divatáruháza mindenféle kiváló minőségű ruhát állított áron nagy választékot nyújt kosztüm és kabátujdonságokban, selyem és mosóáruban. Str. Bratianu 2.

Női felöltők, ruhák, complék. Eredeti modellek! Elsőrendű anyagok! Olcsó árák! **Menczer** confectio. Mercur-tag. Fischer Eliz-palota.